

LEPOZNANSKI LIST.

Cestopis.

(Dalje.)

Bil ti je to kaj čuden, neprijeten gospod! Pa vendar čudovito! U spominu in mnenju ruskoga ljudstva po narodskih povédkah bil je to pobožen, dobrosrdečen, lahko vkanljiv gospod, ki je včasih tudi norce vganjati znal¹⁾. Saj je Attila (Etzel) u némških Nibelungen — povédkah tudi pobožna, dobra duša. Tako tudi Karl Veliki med svojimi plemiči! — Povédka vsikdar ináče pové ko zgodovina, pa itak ravno tako resnično! Kar imenujemo zgodovino, nam podá istino tudi vsikdar le od jedne strani. —

Sada se na Kremlu nova velika carska palača zida. Ta štiróglata palača molí visoko nad vsa zidanja; med zalimi, častljivimi stolpi i kópami se nikakor krasno ne príleže, kazi veličastno sliko Kremla! Z moskvoretskoga most čez Moskvo se Kreml naj častlive vidí. Ko so v prijazni majski noči z une strani mesta o polnoči u drožkah čez taj most peljam, povsodi trda tema, le rahlo sumlanje Moskve pod menoj, pred menoj pa vstaja Kreml v očaravni mesečini, sem mislil, da kavo okamenelo basen iz 1001 noči pred seboj vidim! — Prvo nedelo v maju se narava ni bila u pomladanskem kinču, mokro-mrzlo vréme nam je dalo občutiti, da smo še u némškem sušcu. Ali kakih 14 dni pozdnie je vesua²⁾ popolnoma nastopila i pred poletjem brzo bežala. Že o Duhovem bilo je soparno vroče. Vsa městna okolica bogata ográdov i dreves, mnogi ográdi znotraj mesta, lépa šetalisća³⁾, kterimi se razni deli mesta od en druga delijo, prekrasen Aleksandrov ográd, ki na zahodnej

strani kré visoka béla zida (ki je okolj Kremla) do bréga Moskve seže, — vse je bilo prekrasno zeleno, vabljivo krasno cvétje je kinčalo vrte. Ko sem s Kremla mésto ogledoval, se mi je zdélo da vidim neizmérno polje rudečih i zelenih streh¹⁾, dokler oko seže, ne vidim druga ko samo mésto, vmes polno drevesih ográdov, brez števíla pisanih kóp i zvonikov, po srédi teče Moskva, od večernoga sonca se leskečejo zlatne kópe stolnih cerkev, — je bilo to veliko prostrano mésto v očaravnej svétlobi pred menoj.²⁾

Unstran velikoga trga, ki je pred obojimi velikimi vratami Kremla, se začne Kitaigorod. Prvo stanišće Kitaigoroda je ogromni bazar (tudi gorod imenovan). Mislim, da človek celo uro potrebuješ, ko bi hotel nebrojna shodišća s njihovimi rajdami prodajavnic na obema stranama, prehoditi. Tukaj ti je sejem leto no den! Ako pa toga ne véš, ne boš lahko naišel, kar iščes; zakaj za vsako bažo robe ti je vlastna rajda prodajavnic, tukaj kožnina, tam sopet platno itd.; tuječ mora posebno srečen biti, če pri svojem iskanju brzo na pravo plat naleti. Takih bazarov³⁾ naišes u vsih ruskih městih. Družbinskomu duhu Rusov so popolnoma primerjeni. Gostinói dvor⁴⁾ u Moskvi preseže se vé vse druge, tudi boš človek težko na celem svéti naišel pod jedne strehi tak bazar, ki bi — kar utiče mnogovrstnost i vrédnost robe — se temu moskovskemu primériti mogel. Tukaj se dobi vse, kar ti srdec poželi, se vé za dobre i teške novce; vabljivost i zapeljivost pa ti je tukaj tudi velika. Skoro da ne u vsih prodajavnicah, so mladenčí 12—15 let stari navadno u dolgém modro—suknenem kaftanu, ovi ti znadno urno vsacoga minócega tujca napodnuti. Ko stópimo na prostorio prodajavnice, nas obdá dobro odgojen malčik (dčcak), pa si prizadeva naj priliznimi besedami nas u prodajavnico pripraviti. Preréže nam put, se ustópi pred nas, pa se le korak za korak pred nami vmikuje, ko mi le siloma dalje koračimo; na medji svoje prostorie se obupno vse sile napne, se nas celó na telesu loti, se v sukno ali roko zagrizne, ter nas hoče po sili u prodajavnico potegnuti. Se pa še sada protistavimo, nas odmah izpusli, odide mirno, da gre druga minócega sopet ravno tako lovit. Mi pa ubežavši prvomu pridemo le sosednomu nič manj

marlivomu buriču v pest. Vsikdar pa se imas le s jednim boriti, ako nisi na medji dvuh prodajavnic, tu se vé te dva napadeta, vsaki naimer svoje pravice ostro brani.

U ruskih bazarih ne zagledaš nikdar gospah ali dèvojkah, da bi prodavale. U prodajavnicah, u kterih se lépotnia i uresna roba prodava, vidiš francozovke, némke itd. kao prodajavke, Rusink pa ne, jaz jih barem ne sem naišel; med šiviljami i veziljami gotovo tudi Rusinke delajo; kao prodajavke lépotnih pak se ne prikažejo.

Saint-Simonisti so šli u Egípt iskat svobodne žene. Bi raji bili u Rusko šli, bi se morebiti bili zadovoljni vrnuli! V ustavnej državi ima kralj gospodarovati, ne vladati, u dobro vredjenej hiši gospoduje mož, žena pak vlada. U Ruskoj, barem u Moskvi, je ináče: tukaj gospoduje gospa, mož pa vlada! Ženski spol je u Ruskoj u posebnej razméri, kakor nikdar u Europi. Pri mužikih¹⁾, in takih je u Moskvi čez 100.000, dela ženstvo kam manje kot možki ali kot ženstvo pri nas; še domaće delo opravija mož sam, on nosi vodo, derva, on zakuri; gospa sem no tje smuka, otročice varuje itd.

U prav ruskem hišovavstvu že od nekada, pa se sada vsako delo, vsako opravilo le možki opravljajo. Tukaj ne naišes kuharic, le kuhare; ne naišes kuhinskih deklah, hišnah²⁾, gospodaric itd., vsa opravila teistih le možki opravljajo; otdod tudi kam véče število možkih stanovnikov u Moskvi, skoro pol vač od ženskih. Popis od léta 1834 nam kaže 214778 možkih i le 133784 ženskih! Tudi velki del negiblihog premoženja imajo žene. Pred vsako hišo u Moskvi in Petrogradu je napisano ime vlastnika. Idešli po ulicah, naišes gotovo pred vsako tretjo hišo ime gospe ko vlastnice.

Pri selskih zemljiščih je ravno tako. Lahkić $\frac{1}{3}$ ali $\frac{1}{4}$ teistih je u ženskih rokah.

Iz toga se lahko razvidi, u kakvi prevagi so žene u vsih razmérah življenja. Nikdar ni bodi negibliho premoženje tako od rok do rok kakor u Ruskoj. Si je kdo u službi, pri tržtvu, u tovarnah, pri rokodelstvu, obrtni mnogo premoženja u kratkem času pripravil, ga nagloma sopet zgubi. Prevara (golufia) u službi se zvé: premoženje se krivičniku odvzeme; predrzna kupčica (tržtvo) — Rus u obće rad veliko začénja! — spravi trgovca s perja na slamo. Da se tedaj ne zgubi vse premoženje, se zlasti hiše i zemljišće ženi zapiše. Možu ostane gibljivo premoženje, žene ima pa negibliho imetje. Toto ostane, akoprem je možévo premoženje u veter se razkadilo. Moskva bila je nekada mésto ruskoga plemstva, sdaj je ona novo mésto tovarnah!

(Dalje sledi.)

¹⁾ mužik — kmet.

²⁾ hišna, rusko: kamnatnaja, naša slov. beseda: čumnatna, česko: panska, Stubenmädchen.

¹⁾ Ime Ivan je pri Rusih poménljivo ime; poméni narodnost, nje značaj, njene glavne namére i nagibe, pred vsem je pa Ivan narodni burkež. Ruski Ivan Ivanović je narodni, dobrosrdčni, hladnokrvni, lukavi burkež. Rus imenuje vsakoga: Ivan, čegar ime mu je neznano, ali če ga hoče za norca imeti, — zato je tudi Ivan Vasiljevič Strašni u narodnej povédki celó dobrosrdčna duša. On ukaže svojemu prvemu slugi, svojemu prvemu komorniku, ki si prav po rusko na peći raztegjen brado podpira: „Ivan Ivanović pojdi, izzuj mi sapoge!“ Ivan Ivanoviću pa se neče, leži na terbuhu, uzdigne samo lévo nogo ko kakšo klado kvisko, ploska rokom na peč: „Peč, ukažem ti, nesi me k caru!“ Car: „Alj Ivan Ivanoviću, peč te ne poslühne!“ Ivan: „To je zlo, car! tedaj pridi ti k meni!“ itd. — Ko je nek izvožčik prvokrat celo rajdo vozov s hlaponom na želéznici u Carsko Selo vidil, je zakliknul: „Glej, glej, to je ja Ivan Ivanović, ki se na svojej peći k caru pelje!“ — Vsakoga térbaca, pa tudi svakoga izvožčika kličejo: „Ivan“, ali pokratjeno: „Vanka“.

²⁾ Vesua je pri vsih Slavenih pomlad.

³⁾ Šetalisća — sprehajališća.

¹⁾ U Moskvi so hiše večićel z zeleno namazanimi železnimi pločami krite.

²⁾ Moskva je po izvéstju od léta 1835 imela 288 cerkevi i 21 samostanov so svojimi cerkvami (u tem števílu se osebuje kapele neso zapopadene). Vsaka prava grčka cerkva ima končí 5 kóp, po navadi se tudi zraven cerkve je zvonik. Obšir mesta s predmestji vred ima $5\frac{5}{7}$ némških mil. Iz toga se lahko razvidi, da dokler oko nese, ne vidiš druga ko samo mésto. To ti je neizmérni ogled. —

³⁾ bazar — sejem, Markt.

⁴⁾ U Petrogradu, Jaroslavu, Novgorodu, Nižnjij itd. se bazar zove: gostinói dvor — dvor gostov.

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 54.

Št. 3913. **Razglas** (152.)²

Juri Fuk iz Famel je Andreja Fuk-a iz Famel in njegove neznane erbe alj pravne naslednike tožil in v donasni tožbi pod št. 3913 prosil, de naj podpisana sodia razzsodi, de je vlastnik zemlje, ki je v zemljiških (gruntnih) bukvah bivše senožeške grajšine pod Urb. št. 537.9 $\frac{1}{2}$ in v Strajnskih zemljiških bukvah pod Urb. št. $\frac{1}{2}$ 18. zapisana, in ta tožba se bo 16 dan Oktobra 1851 ob devetih dopoldne pri tej sodii obravnavala.

Za tožene je sodia in sicer za njih stroške kuratorja namreč gospoda Franca Boštjančič-a v Senožeah izvoljila, temu naj tedaj toženi svoje pravne pomočke izročijo ali naj družiga pooblastenca izvoljijo, in tej sodii imenovajo, ali pa naj sami k obravnavi pridejo, če ne se bo ta pravda samo s kuratorjem obravnavala.

C. k. sodnia v Senožeah
16. Julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.

Št. 3996. **Razglas** (154.)²

Anton Slivar iz Senožeč je dones pod št. 3996. Luketa Žužek-a in njegove neznane erbe alj pravne naslednike tožil in prosil, de se naj razzsodi, de je vlastnik mlina, ki je v zemljiških (gruntnih) bukvah bivše senožečke grajšine pod Urb. št. 42/22 zapisan.

Toženci naj tedaj k obravnavi ki se bo vsled imenovane tožbe 23. dan oktobra 1851 ob devetih dopoldne pri podpisani sodii godila, sami pridejo, ali pooblastenca imenovajo, alj svoje pravne pomočke kuratorju namreč gospodu Francu Boštjančič-u v Senožeah izročijo, ki ga je sodia za njih stroške izvoljila, če ne se bo ta pravda samo s kuratorjem obravnavala.

C. k. sodnia v Senožeah
21. Julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.

Št. 3765. **Razglas** (153.)²

Jožef in Jernej Simončič iz Št. Mihela, sta dones podpisano sodio pod št. 3765 prosila, de naj omolkjeniga Lukata Simončič-a iz Št. Mihela mertviga spozna, in sodnija je Janeza Promrou iz Št. Mihela za kuratorja izvoljila.

Luka Simončič naj tedaj v enim letu od dneva naprej, ki se bo ta tazglas pervikrat v časopise natisnil, sam k te sodii pride, ali nje ali kuratorju na znanje da, de se živi, če ne se bo, ako bo ta čas minul razzsodilo, de je mertev.

C. k. sodnia v Senožeah
11. Julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.